बाख्रा जोन प्रोफाइल

(बाख्रा जोन रसुवाको आधारभूत सर्वेक्षण प्रतिवेदन)

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, नुवाकोट
(कार्यक्षेत्रः नुवाकोट र रसुवा)
फोन नं.: ०१०–५६१८४९, ५६०२१६
इमेलः pmamp.piu.nuwakot@gmail.com
वेवसाइटः piunuwakot.pmamp.gov.np

आ.व. २०७८/७९

बाख्रा जोन प्रोफाइल

(बाख्रा जोन रसुवाको आधारभुत सर्भेक्षण प्रतिवेदन)

आ.व. २०७८/७९

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, नुवाकोट

दुई शव्द

नेपालको ६५.६% जनसंख्या प्रत्यक्ष रुपमा कृषिमा निर्भर रहेका छन र कुल ग्राहस्थ उत्पादनको २७.१०% हिस्सा कृषि क्षेत्रबाट नै प्राप्त भईराखेको छ। नेपालको कृषि प्रणालीमा साना किसानहरुको बढी संलग्नता रहेको हुदा निर्बाहामुखि कृषि प्रणालीमा व्यावसायिकरण र बिविधिकरणको अभाव रहेको छ। देशको युवा शक्तिको वढ्दो बैदेशिक पलायनले कृषि क्षेत्रमा श्रमशक्तिको अभाव, कृषि उपजको बढदो लागत उत्पादन, खण्डिकरण, जलवायु परिवर्तनको प्रभाव र उत्पादन सामग्रीहरुको अपर्याप्तता आपुर्ति, ज्ञान प्रबिधि र उचित बजारिकरणको अभावको कारणले कृषि क्षेत्रमा सरकारले गरेको लगनी र जनअपेक्षा अनुसारको उत्पादन भईरहेको छैन। यसका अतिरिक्त, वर्तमान समयमा देखा परेको र विश्व माहामारीको रुपमा आएको कोरोना भाइरसको कारणले सिर्जित कोभिड-१९ रोगले कृषि क्षेत्रको आपुर्ति व्यवस्थामा प्रतिकुल प्रभाव पारेको छ। कृषिको आधुनिकरणको लागी प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको तेश्रो सम्भागको रुपमा रहेको व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व. २०७८/७९ बाट रसुवा जिल्लामा बाख्रा जोन कार्यक्रमको सुरुवात भएको छ।

परियोजना लागु हुनु पूर्व नयाँ स्थापना भएको जोनको बारेमा आधारभुत तथ्यांक संकलन गरी परियोजना संचालन पश्चात के कति उपलब्धिहरु हासिल गर्न सकियो सो को मापन गर्न र कृषक तथा परियोजनाका बारेमा जानकारी दिनको लागि एक अध्ययन गरिएको थियो। अध्ययनको नतिजालाई यस प्रोफइल मार्फत प्रकाशन गरी परियोजनाले रसुवाको बाख्रा जोन लागु हुनु पूर्वको अवस्थालाई चित्रण गरी यस परियोजनाले भविष्यमा ल्याएका परिवर्तनलाई मापन गर्न समेत सहयोग पुग्ने छ।

सो अध्ययनको नतिजालाई विश्लेषण गर्दा यस बाख्रा जोन संचालित क्षेत्रमा औसतमा कृषकहरुले ११ वटा बाख्रा पालन गरेको पाइयो। जसमा करिब ६० प्रतिशत माउ बाख्रा रहेको पाइयो। बाख्रा जोन क्षेत्रमा ४ प्रतिशत कृषकहरुले मात्र घाँस खेती गरेर बाख्रा पालन गरिरहेको पाइयो। साथै बाख्रा जोन क्षेत्रमा ६ प्रतिशत कृषकहरुले मात्र आधुनिक खोरमा बाख्रा पालन गरेको पाइयो भने ९४ प्रतिशत कृषकहरुले परम्परागत खोरमा बाख्रा पालन गरिरहेको पाइयो। यस क्षेत्रमा उत्पादित बाख्रा मध्ये ९२ प्रतिशत किसानहरुले आँफै बजारीकरण गर्ने गरेको र जम्मा ८ प्रतिशतले मात्र स्थानीय व्यापारीमार्फत विक्री गर्ने गरेको पाईयो। यस जोनमा मुख्य समस्याका रुपमा बजारीकरणमा उचित मूल्य नपाउनु, घाँसको सहज उपलब्धतामा नहुनु मुख्य समस्याको रुपमा रहेको पाईयो।

अन्त्यमा, यस प्रतिवेदन तयार गर्नुहुने कृषि अधिकृत कृष्ण प्रसाद उपाध्या, कृषि अधिकृत शरण भुजेल लगायत सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण इन्टर्न विद्यार्थीहरु एवं कर्मचारीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु। यो प्रकाशन कृषिसँग सम्बन्धित विद्यार्थी, शिक्षक, अनुसन्धानकर्ता र कृषकहरुलाई उपयोगी हुने छ भन्ने विश्वाश लिएको छु। यसमा भएका त्रुटीहरु औंल्याई थप सल्लाह र सुझाव दिनुहुन अनुरोध गर्दछु।

सुरेन्द्र प्रसाद पोखरेल
बरिष्ठ कृषि अधिकृत

विषय सुची

दुई शब्द i

१. परिचय 1

१.१ पृष्ठभूमि १

१.२ परियोजनाको सोच, लक्ष्य एवं उद्देश्य १

१.२.१ सोच १

१.२.२ लक्ष्य १

१.२.३ परियोजनाको उद्देश्यहरु १

१.३ परियोजनाका संभागहरु २

१.४ नुवाकोटमा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना २

१.५ रसुवामा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना ३

२. अध्ययन तरिका 5

२.१ घरधुरी सर्वेक्षण ५

२.२.१ घरधुरी सर्वेक्षण तरिका ५

२.२.२ प्रश्नावली तयारी ५

२.२.३ नमुना सर्वेक्षण संख्या ५

२.३ तथ्यांङ्क प्रविष्टि तथा विश्लेशण ५

३. बाख्रा जोनको कमाण्ड क्षेत्रको नक्सा 6

४. घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त जानकारी 7

४.१ घरधुरी सर्वेक्षण चित्रण ७

४.१.२ बाख्रा जोनको कार्यक्षेत्र ७

४.१.३ उत्तरदाताको शैक्षिक योग्यता ७

४.१.४. जोनसंगको आबद्दता ८

४.१.५ सिँचाईको श्रोत ८

४.१.८ सडकको पहुँच ८
४.१.९ वैदेशिक रोजगार ९
४.१.१० एफ. एम./रेडियोको प्रयोग १०
४.१.११ इन्टरनेट सुविधा १०
४.१.१२ पशुपन्छी विवरण ११
४.२ जोन कार्यक्षेत्रमा पालिने बाख्राका प्रमुख जातहरु ११
४.३ बाख्राको खोर १३
४.४ नजिकको बजार १३
४.५ घाँसे बाली १४
४.६ बाख्रा पालन सम्बन्धी तालिम १४
४.७ बाख्राको बजारीकरण १६
४.८ उत्पादन सामग्री श्रोत १६
४.९ बाख्रा पालन खर्च १६
४.११ आम्दानीको उपयोग १७
४.१२ ऋण अवस्था १७
४.६ बाख्रा जोनमा सूचीकृत संस्थाहरुको विवरण १९
५. शारंश ३३

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा एक तिहाई भन्दा बढी योगदान गर्ने कृषि क्षेत्रमा करिब ६५ प्रतिशत जनसंख्या रोजगारी तथा जिविकाको लागि कृषि क्षेत्रमा निर्भर रहदै आएका छन्। निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिक एवं औद्योगिक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा प्रशस्त रोजगारी सृजना गर्ने र दिगो कृषि विकासको माध्यमबाट मुलुकको समग्र आर्थिक विकास र गरिबी न्यूनीकरणको राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न कृषि क्षेत्रले प्रशस्त संम्भावना बोकेको छ। खाद्यान्न तथा खाद्य पदार्थको मूल्यमा देखिने उतारचढाव, कृषि उत्पादन सामाग्रीको प्रयाप्त आपूर्ति नहुनु, पूर्वाधार विकासको कमी, युवा वर्गको विदेशिने क्रम बढ्दै जाँनु, कृषि क्षेत्रमा देखिएको श्रम शक्तिको अभाव र प्राकृतिक प्रकोप तथा जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जित समस्याहरुले कृषि क्षेत्रमा आशातित उपलब्धि हासिल गर्न सकिएको छैन। यसै परिवेशलाई मध्यनजर गर्दै आय तथा रोजगारी श्रृजना, गरिबी न्यूनिकरण, व्यापार सन्तुलन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रलाई कृषिजन्य उद्योगमा रुपान्तरित गर्ने तथा व्यवसायिक दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकासको सोचका साथ नेपाल सरकारले आ.व. २०७३/७४ देखि १० वर्षे प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना सुरुवात गरेको छ। परियोजनाको कुल लागत १ खर्ब ३० अर्ब रुपैयाँ प्रक्षेपण गरिएको छ।

कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रुपान्तरित आधुनिक, व्यवसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने सोचका साथ सञ्चालन भएको यस परियोजनाको लक्ष्य समग्र मूल्य श्रृंखलाका अवयवहरुको एकीकृत संयोजन र परिचालन मार्फत खाद्य पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै कृषि औद्योगिकीकरण र दिगो आर्थिक अवसरहरु सृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुऱ्याउने रहेको छ।

१.२ परियोजनाको सोच, लक्ष्य एवं उद्देश्य

१.२.१ सोच

कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रुपान्तरित आधुनिक, व्यवसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने परियोजनाको सोच रहेको छ।

१.२.२ लक्ष्य

समग्र कृषि मूल्य श्रृङ्खलाका अवयवहरुको एकीकृत संयोजन र परिचालनमार्फत खाद्य पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै कृषि औद्योगिकीकरण उन्मुख दिगो आर्थिक अवसरहरु श्रृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुर्याउने परियोजनाको लक्ष्य रहेको छ।

१.२.३ परियोजनाको उद्देश्यहरु

यस परियोजनका देहाय बमोजिमका उद्देश्यहरु रहेका छन्:-

(क) प्रमुख कृषि उपजहरुको विशिष्टिकृत क्षेत्रहरु निर्माण गर्ने,

(ख) निर्यात योग्य कृषि वस्तुहरुको मूल्य अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,

(ग) कृषिलाई सम्मानजनक नाफामूखी व्यवसायका रुपमा विकास गर्दै रोजगारीका अवसरहरु सृर्जना गर्ने र

(घ) बहुसरोकारवाला निकायहरुबीचको कार्यमूलक समन्वय मार्फत प्रभावकारी सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता गर्ने।

१.३ परियोजनाका संभागहरु

यस परियोजना अन्तर्गत देहाय बमोजिमका सम्भागहरु रहेका छन्ः-

(क) साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र)पकेट (विकास कार्यक्रम।

(ख) व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र) ब्लक (विकास कार्यक्रम।

(ग) व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र) जोन (विकास कार्यक्रम।

(घ) वृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र) सुपर जोन (विकास कार्यक्रम।

यी संभागहरुमा कृषि सामग्री आपूर्ती व्यवस्थापन, यान्त्रिकीकरण सहयोग, भौतिक पूर्वाधार सहयोग, अनुसन्धान-शिक्षा-प्रसार सुदृढीकरण सहयोग, कृषि आधुनिकीकरणका लागि विज्ञहरुको सेवा, कृषिजन्य उद्योगहरु स्थापना, प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने परियोजना दस्तावेजमा उल्लेख भएको छ।

कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पाकदकत्व वृद्धि गर्ने स्पष्ट मार्गचित्रका साथ कृषि उपजको उत्पादनमा लागि आवश्यक प्रविधि तथा उत्पादन सामाग्रीको व्यवस्था, बाली/बस्तु उत्पादनमा यान्त्रिकरण, प्रशोधन तथा बजारीकरणको लागि आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था जस्ता कृयाकलाप मार्फत कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणको परिकल्पना परियोजनाले गरेको छ। यो परियोजना स्वदेशी सोच स्वदेशी लगानी र आन्तरिक संस्थागत जनशक्तिबाट तयार गरिएको कृषि विकास रणनीति (ADS) कार्यान्वयनको सहयोगी परियोजना हो। यो परियोजनामा पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन गरी चार किसिमका सम्भाग मार्फत काम भइरहेको छ। पकेट विकास कार्यक्रम स्थानीय तहबाट, ब्लक विकास कार्यक्रम प्रदेश सरकार मातहतका निकाय मार्फत कार्यान्वयन भईरहेको छ भने जोन र सुपरजोन कार्यक्रम संघीय सरकार मातहतको परियोजना कार्यान्वयन एकाइ मार्फत सञ्चालन भईरहेको छ।

१.४ नुवाकोटमा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, नुवाकोट अन्तर्गत नुवाकोट जिल्लामा आलु, तरकारी र धान गरी तीन वटा जोन सञ्चालनमा रहेको छन्।

१.४.१ आलु जोन नुवाकोटको कमाण्ड क्षेत्रः

लिखु गा.पा- वडा नं १ देखि ६,

ककनी गा.पा- वडा नं ८

पन्चकन्या गा.पा- वडा नं १ र २,

सुर्यगढी गा.पा- वडा नं ५

कुल जम्मा वडा संख्याः १०

१.४.२ तरकारी जोन नुवाकोटको कमाण्ड क्षेत्रः

ककनी गा.पा.- वडा नं १ देखि ७ सम्म

शिवपुरी गा.पा. - वडा नं ६,७ र ८

पन्चकन्या गा.पा. - वडा नं ३,४ र ५

दुप्चेश्वर गा.पा. - वडा नं ३ र ५

कुल जम्मा वडा संख्याः १५

१.४.३ धान जोन नुवाकोटको कमाण्ड क्षेत्रः

लिखु गा.पा वडा नं १, २, ४, ५ र ६,

पन्चकन्या गा.पा वडा नं १ र २,

शिवपुरी गा.पा वडा नं ७ र ८,

ताँदी गा.पा. वडा नं २, ३, ४ र ५,

बेलकोटगढी न.पा वडा नं १२ र १३

कुल जम्मा वडा संख्याः १५

१.५ रसुवामा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, नुवाकोट अन्तर्गत जोन प्राविधिक एकाइ, रसुवा रहेको छ। रसुवा जिल्लामा आलु तथा बाख्रा गरी दुई वटा जोन सञ्चालनमा रहेको छ।

आलु जोन रसुवाको कमाण्ड क्षेत्रः

आमदोछोदिडमो गा.पा १,२,३, ४ र ५

उत्तरगया गा.पा १,४ र ५

नौकुण्ड गा.पा १,२,३,५ र ६

कालिकास्थान गा.पा.१,३, ४ र ५

गोसाईकुण्ड गा.पा ६

कुल जम्मा वडा संख्याः १८

बाख्रा जोन रसुवाको कमाण्ड क्षेत्रः

आमदोछोदिडमो गा.पा वडा नं ३, ४ र ५,

उत्तरगया गा.पा. वडा नं १, २ र ३,

नौकुण्ड गा.पा. वडा नं १, ३, ४, ५ र ६,

कालिकास्थान गा.पा. वडा नं १, २, ३, ४ र ५

गोसाईकुण्ड गा.पा वडा नं ५ र ६

कुल जम्मा वडा संख्याः १८

१.६ सूचीकृत संस्थाको विवरण

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, नुवाकोट अन्तर्गत नुवाकोट र रसुवा जिल्लामा जोन सञ्चालन भएका विभिन्न बाली/वस्तुहरु अन्तर्गत आ.व. २०७८/७९ मा सूचीकृत भएका समूह, सहकारी तथा कृषि फर्महरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ।

क्र.सं.	कार्यक्षेत्र	जोन	समुह	सहकारी	फर्म	जम्मा सूचीकृत संख्या
१	नुवाकोट	आलु जोन	२९	३०	३७	९६
		तरकारी जोन	८	१४	५९	८१
		धान जोन	१७	३९	४०	९६
२	रसुवा	आलु जोन	१७	८	६२	८७
		बाखा जोन	६	६	२०४	२१६
जम्मा			७७	९७	४०२	५७६

२. अध्ययन तरिका (Methodology)

२.१ घरधुरी सर्वेक्षण (Household Survey)

२.२.१ घरधुरी सर्वेक्षण तरिका (Survey Design and Sampling Procedure)

बाख्रा जोन रसुवाले आमदोछोदिडमो, उत्तरगया, नौकुण्ड, कालिका र गोसाईकुण्ड गाँउपालिकामा कार्यक्षेत्र बनाई काम गरिरहेको छ। यसै अन्तर्गत जोन प्रोफाइल रिपोर्ट बनाउनका लागि ५० जनाको घरधुरी सर्वेक्षण भयो। सर्वेक्षणमा जोन कार्यालयको कार्यक्षेत्रहरु आमदोछोदिडमो गा.पा वडा नं ३, ४ र ५, उत्तरगया गा.पा. वडा नं १, २ र ३, नौकुण्ड गा.पा. वडा नं १, ३, ४, ५ र ६, कालिकास्थान गा.पा. वडा नं १, २, ३, ४ र ५ र गोसाईकुण्ड गा.पा वडा नं ५ र ६ का किसानहरु समेटिएका छन्। यस धरधुरी सर्वेक्षणका निम्ति सम्पूर्ण जनसङख्याको विवरण तयार गर्ने काम गरियो र उक्त सूचीका आधारमा Systemic Sampling Technique को प्रयोग गरी नमुना सङ्ख्या एकिन गरियो।

२.२.२ प्रश्नावली तयारी (Questionnaire Preparation)

जोन प्रोफाइलको विवरण संकलनका लागि Structured Questionnaire Interview विधि छनौट गरी आवश्यक प्रश्नावली तयार गरियो। उक्त प्रश्नावलीमा कृषक सदस्यको अर्थ-सामाजिक अवस्था, भौगोलिक अवस्था, जग्गा जमिनको विवरण, सिँचाई अवस्था, बालीको विवरण, बाख्रा संख्या, उत्पादन र उत्पादकत्वको विवरण, पशुपन्क्षीको विवरण, मलखाद सम्बन्धी विवरण, औषधीको प्रयोग, बाख्रा उत्पादनमा समस्या, बाख्राको दाना र बजार र मुल्यस्थिती, यान्त्रिकरण सम्बन्धी विवरण, उत्पादनोपरान्तका क्रियाकलाप आदि कुराहरुलाई समेट्ने उद्देश्यले प्रश्नावली निर्माण गरियो।

२.२.३ नमुना सर्वेक्षण संख्या (Sampling and Sampling Size)

नियम अनुसार जम्मा जनसङ्ख्याको १० % नमुना लिए पुग्ने हुनाले, जम्मा सङ्ख्याका आधारमा ५० जनाको सर्वेक्षण सूची तयार गरियो। नमुना सर्वेक्षणका लागि Systemic Sampling Technique को प्रयोग गरियो। नमुना सर्वेक्षण प्रत्यक्ष अन्तर्वाताको माध्यमबाट गरियो।

२.३ तथ्यांङ्क प्रविष्टि तथा विश्लेशण (Data Entry and Analysis)

तथ्यांङ्क प्रविष्टि तथा विश्लेशणका लागि MS- Excel को प्रयोग गरियो। उक्त सफ्टवेयरको प्रयोग गरी यस बाख्रा जोनमा आवद्ध किसानहरुको Database निर्माण गर्नुका साथै प्रशोधन गरियो। साथै उक्त Database लाई Excel मार्फत विश्लेषण गर्ने काम गरियो।

३. बाख्रा जोनको कमाण्ड क्षेत्रको नक्सा

३.१ बाख्रा जोन रसुवा कमाण्ड क्षेत्र

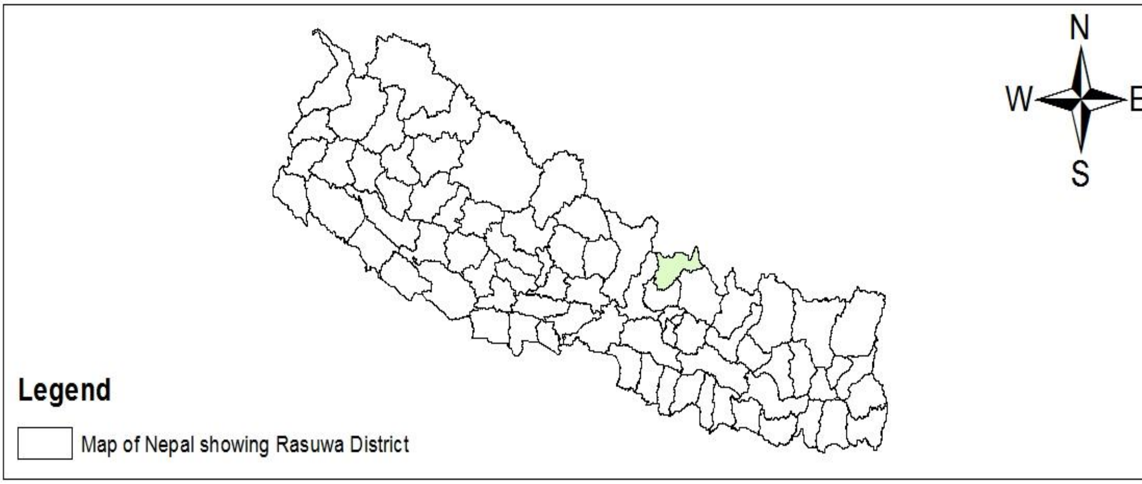

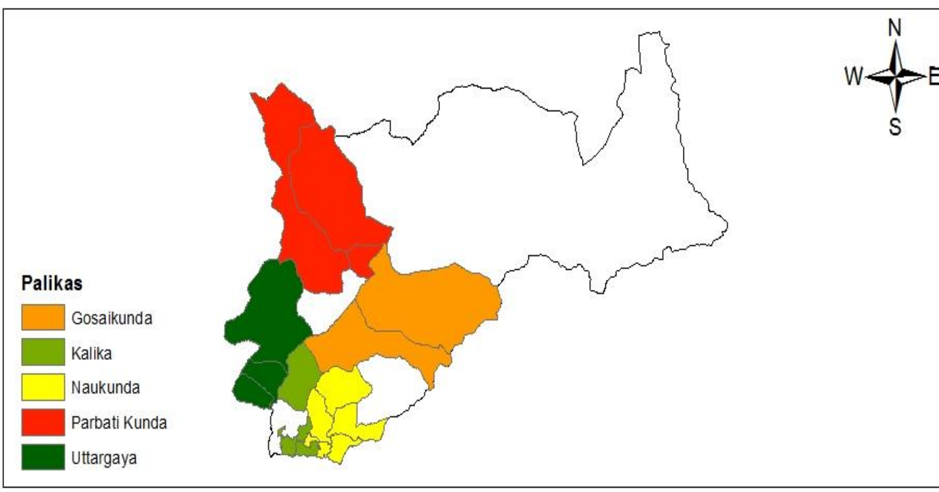

४. घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त जानकारी (Findings)

४.१ घरधुरी सर्वेक्षण चित्रण (Household Characteristics)

४.१.१ सर्वेक्षण गरिएका कृषकहरुको विवरण

बाख्रा जोन क्षेत्रका सम्पूर्ण स्थानीय तहका १०-१० जना कृषकहरुबाट सर्वेक्षण गरिएको थियो।

४.१.२ बाख्रा जोनको कार्यक्षेत्र

सि.न.	ठेगाना	वडा नं.
१	आमदोछोदिडमो गा.पा	३, ४ र ५
२	उत्तरगया गा.पा.	१, २ र ३
३	नौकुण्ड गा.पा.	१, ३, ४, ५ र ६
४	कालिकास्थान गा.पा.	१, २, ३, ४ र ५
५	गोसाईकुण्ड गा.पा	५, ६

४.१.३ उत्तरदाताको शैक्षिक योग्यता

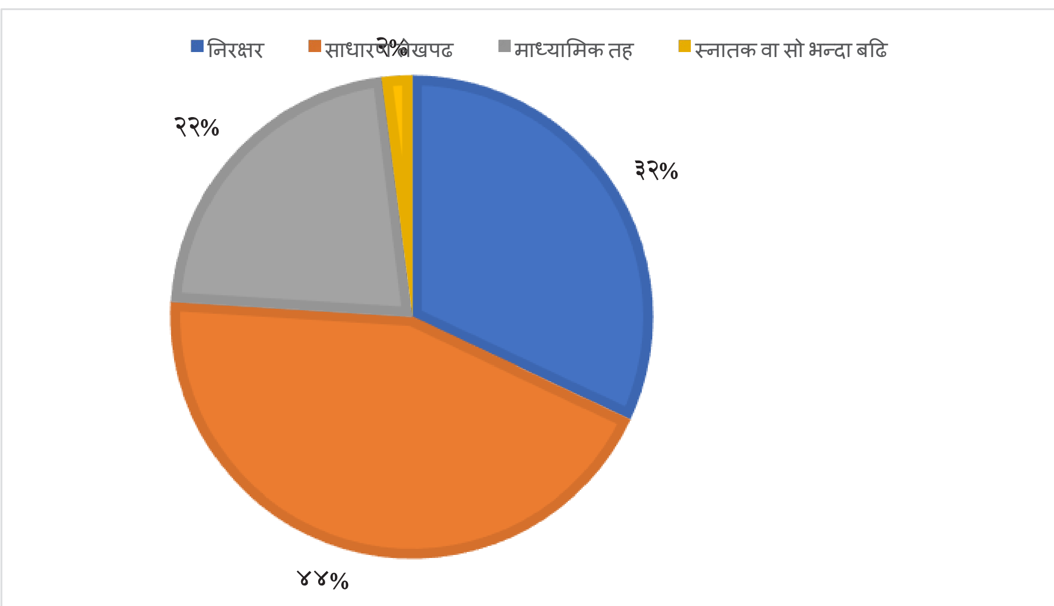

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्रमा गरिएको सर्वेक्षण अनुसार शिक्षाको स्तरको विवरण विश्लेषण गर्दा निरक्षर ३२ प्रतिशत, साधारण लेखपढ जान्ने ४४ प्रतिशत, माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा हाशिल गर्ने २२ प्रतिशत र माध्यमिक तह माथि स्नातक तह वा सो भन्दा माथिको शिक्षा हासिल गर्ने २ प्रतिशत देखिन्छ।

४.१.४. जोनसंगको आबद्दता

त्यसै गरी कृषकहरुकोजोनासंगकोआबद्दताको विवरण विश्लेषण गर्दा आबद्द हुने कृषकको प्रतिशत २० र आबद्दनरहेकाको प्रतिशत ८० रहेको देखिन्छ।

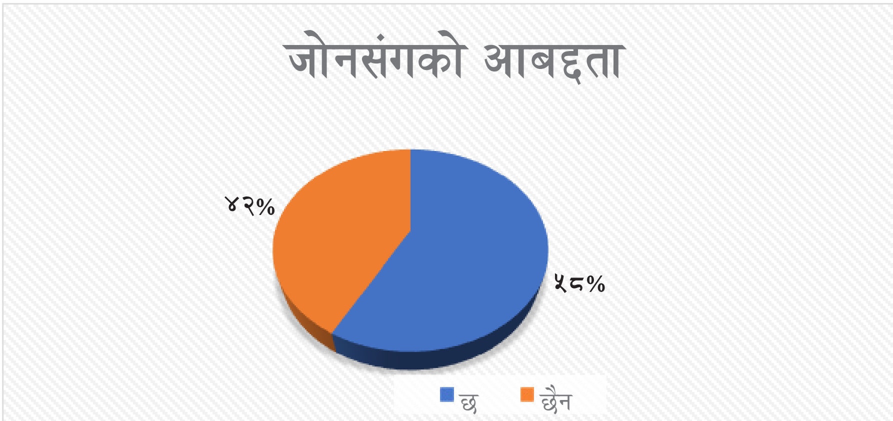

४.१.५ सिँचाईको श्रोत

सिँचाईको श्रोतलाइ हेर्दा यस कार्यक्षेत्रमा कुल क्षेत्र मध्ये जम्मा १९.०७ प्रतिशत जमिनमा सिंचित क्षेत्र रहेको र ८०.९३ प्रतिशत क्षेत्र असिंचित रहेको देखिन्छ।

४.१.८ सडकको पहुँच

यस जोनको कार्यक्षेत्रमा ९२ प्रतिशत उत्तरदाताको घरमा सडकको पहुँच भएको पाइयो भने ८ प्रतिशतको घरमा भने सडकको पहुँच नभएको पाइयो। सडक भएको ठाँउमा भने ६५% सडक ग्राभेल थियो भने ३५% सडक पिच भएको पाईयो।

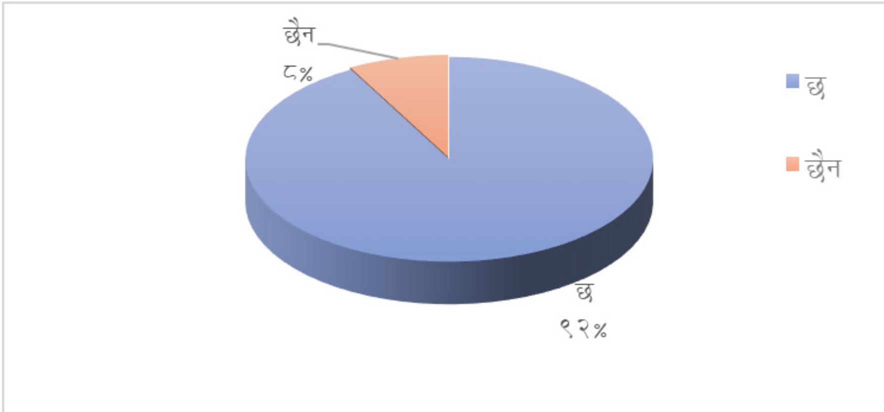

४.१.९ वैदेशिक रोजगार

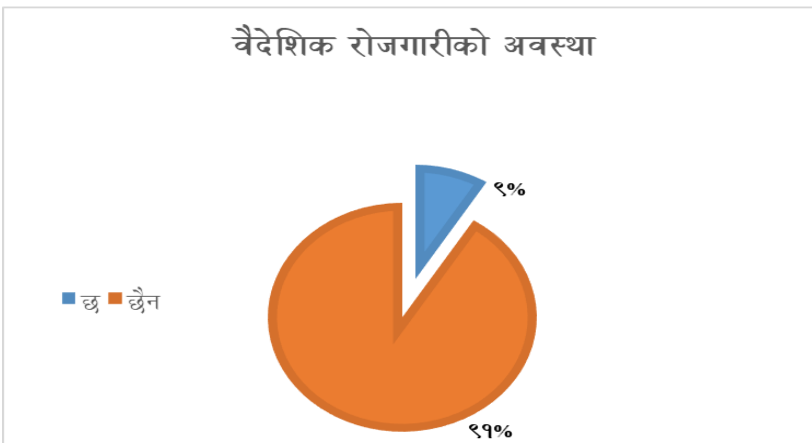

सर्भेक्षण गरेका कृषकहरुबाट प्राप्त जानकारीलाई आधार मान्दा यस क्षेत्रमा९ % घरधुरीका व्यक्तिहरु मात्र रोजगारीको लागि विदेश गएको पाइयो।

४.१.१० एफ. एम./रेडियोको प्रयोग

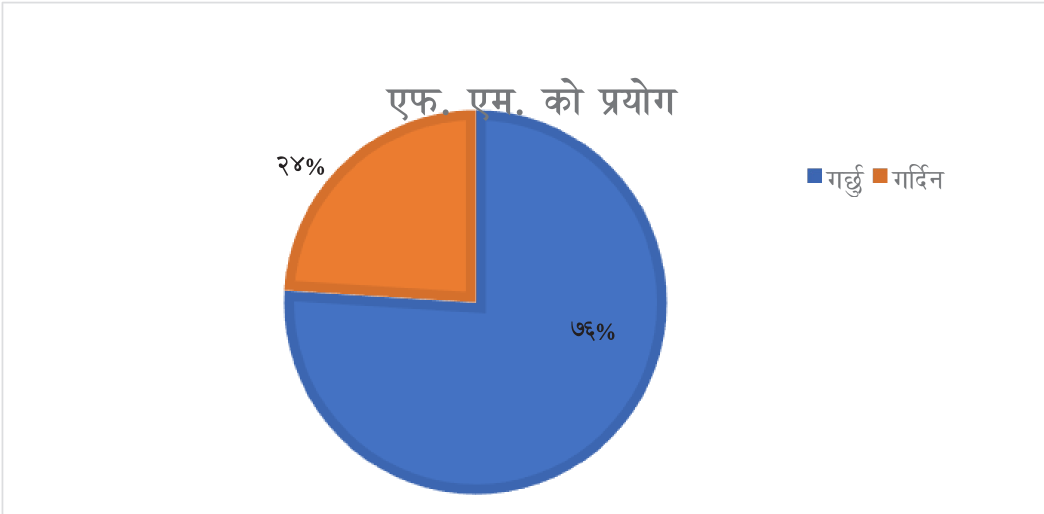

यस जोन क्षेत्रमा रहेका कृषक मध्ये ७६ प्रतिशतले एफ. एम. को प्रयोग गरेको पाइयो भने २४ प्रतिशतले एफ. एम. प्रयोग नगरेको पाइन्छ। सर्वेक्षणबाट लाङटाङ, त्रिशुली, चिम्टेश्वर, रसुवा आदि एफ. एम. सुनिने थाहा पाइयो।

४.१.११ इन्टरनेट सुविधा

यसका साथै धान जोनमा संलग्न ९४ प्रतिशत कृषकहरुले इन्टरनेट प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो। प्रयोग गर्ने मध्ये ७४.४६ प्रतिशतले भने मोबाइल डाटाको माध्यमबाट इन्टरनेट सेवा लिई राखेको पाइयो।

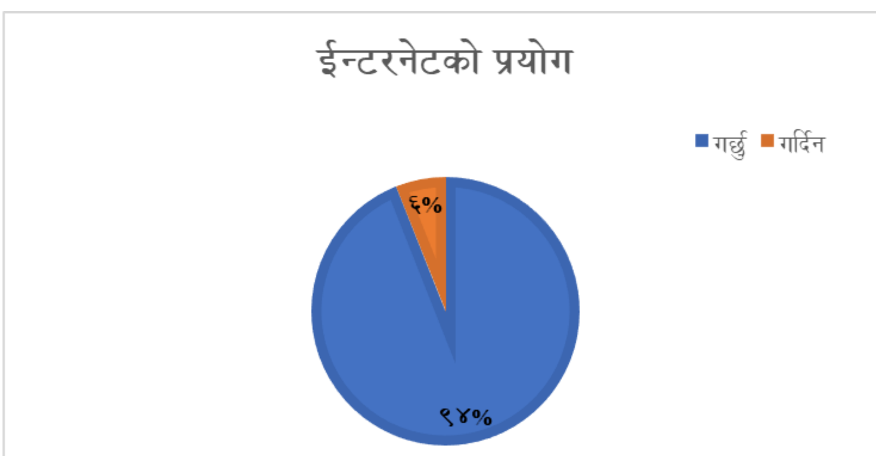

४.१.१२ पशुपन्छी विवरण

यस कार्यक्षेत्रमा बाख्रा बाहेक गाई, गोरु, कुखुरा आदी जस्ता पशुपन्छी पाल्ने गरेको पाइयो। ५०% किसानले बाख्रा/गाई/गोरु पाल्ने गरेको पाइयो भने भैंसी/राँगो र कुखुरा भने क्रमशः ३८% र ३०% ले पाल्ने गरेको पाइयो।

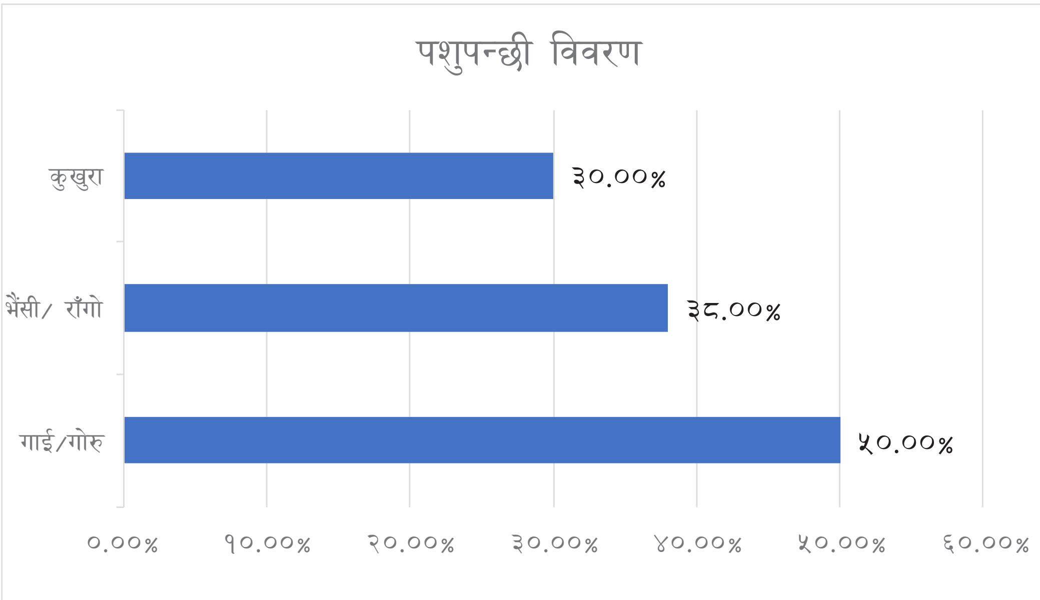

४.२ जोन कार्यक्षेत्रमा पालिने बाख्राका प्रमुख जातहरु

यस सर्वेक्षणका अनुसार किसानहरुले औसत ११ वटा बाख्रा पाल्ने गारेको पाइयो। अधिकांश (५८%) किसानले भने खरि जातको बाख्रा पाल्ने गरेको पाइयो भने जमुनापारि र बोयर क्रमस १०% र २% ले पाल्ने गरेको पाइयो। ३०% किसानले भने अन्य जातहरु पाल्ने गरेको पाइयो।

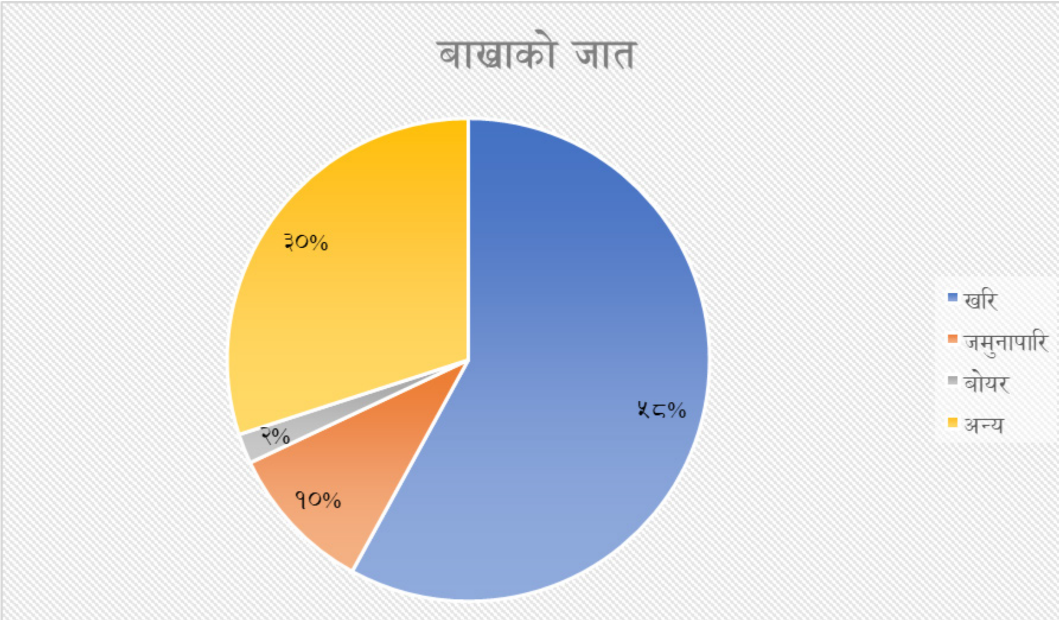

४.२.१ बाखाका जातको विवरण

सर्वेक्षण गरिएका बाखा मध्य ६०% माउ भएको पाइयो भने २०% पाठापाठि रहेको पाइयो। यसैगरि बिक्रि योग्य खसी र बोका भने क्रमशः ७% र १३% रहेको पाइयो।

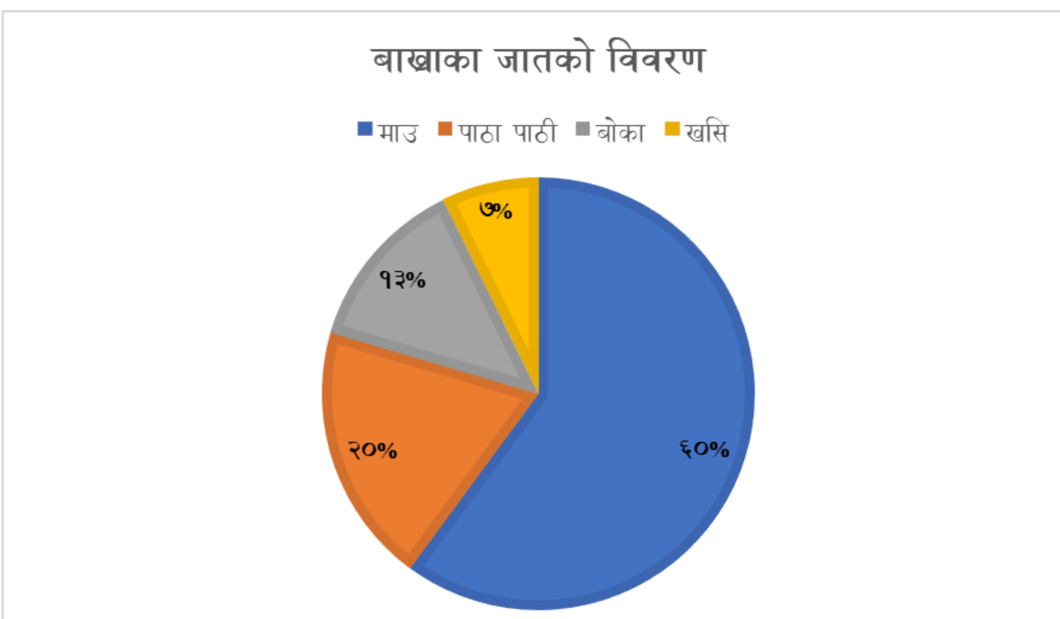

४.३ बाख्राको खोर

सबै किसानले बाख्राको लागि खोर बानाएको पाइयो भने ६% किसानले मात्र आधुनिक खोर निर्माण गरेको पाइयो।

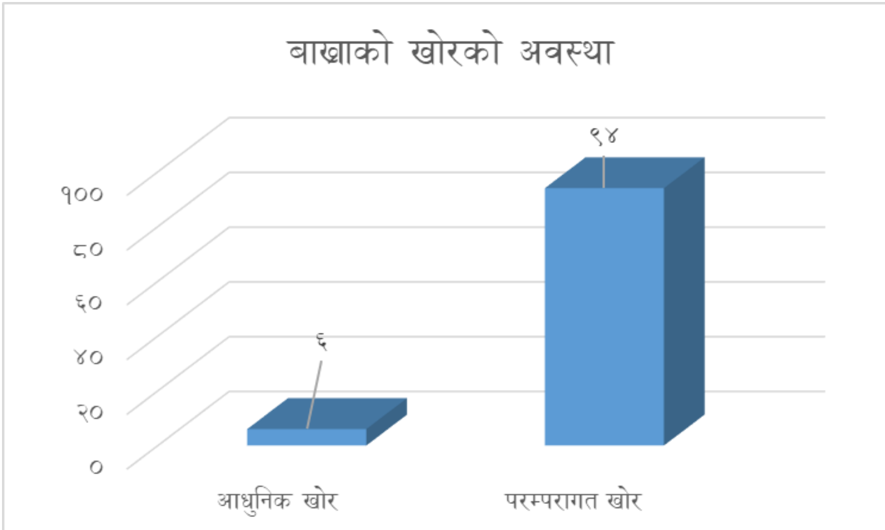

४.४ नजिकको बजार

उक्त सर्वेक्षणबाट ३० प्रतिशत उत्तरदाताको नाजिकको बजार कालिकास्थान रहेको पाइयो भने १० प्रतिशत कृषकहरुको नाजिकको बजार धारापानी भएको पाइयो। धुन्चे, स्याफ्रु र बेत्रावति बजार भने बराबर २० प्रतिशत कृषकहरुको नजिकको बजार रहेको पाईयो।

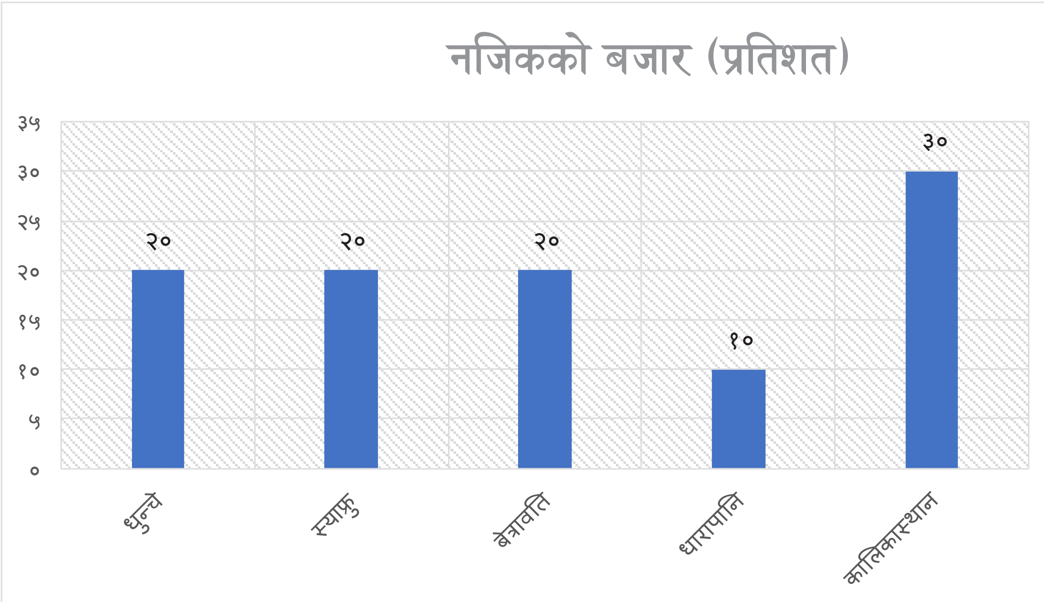

४.५ घाँसे बाली

यस सर्वेक्षणमा ४% कृषकहरुले घाँसे बाली लगाउने पाइयो। नेपियर, सेटारिया, जइ जस्ता घाँसे बाली प्रयोग हुने रहेछन भने घाँसको वीउ भने आफ्नै उत्पादन वा आफन्तहरुसँग लियर प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो।

४.६ बाखा पालन सम्बन्धी तालिम

सर्वेक्षणमा ३६% किसानले बाखा पालन सम्बन्धि तालिम लिएको पाइयो।

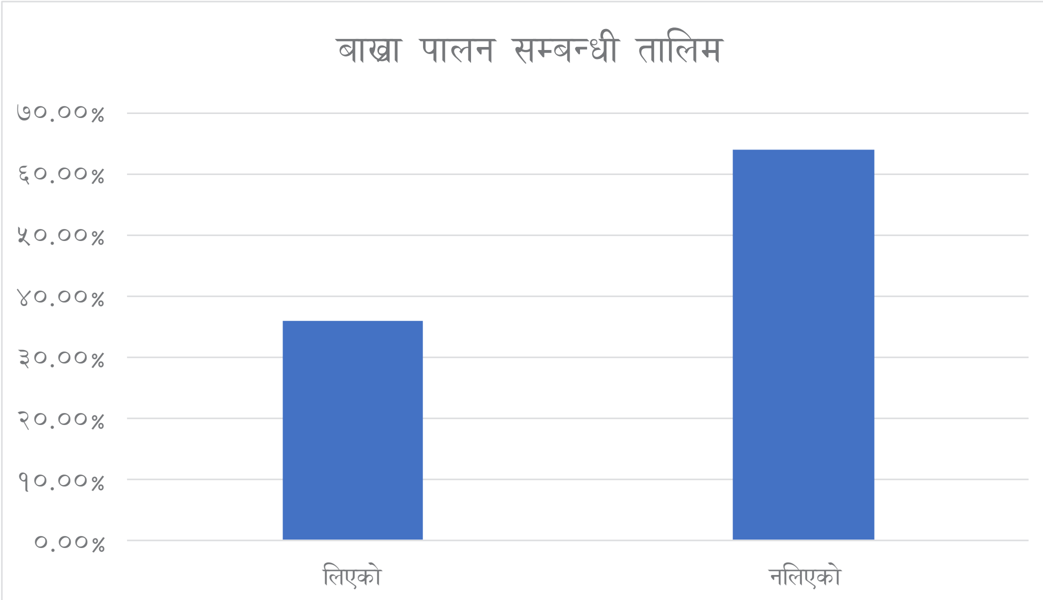

४.६.१ तालिमको श्रोत

तालिम लिएका मध्ये ३४% ले विज्ञ केन्द्र बाट लिएको पाइयो भने ३३% ले स्थानिय तह बाट लिएको पाइयो। यसैगरि परियोजनाबाट ११% ले लिएका रहेछन भने २२% ले अन्य श्रोतबाट तालिम लिएको पाइयो।

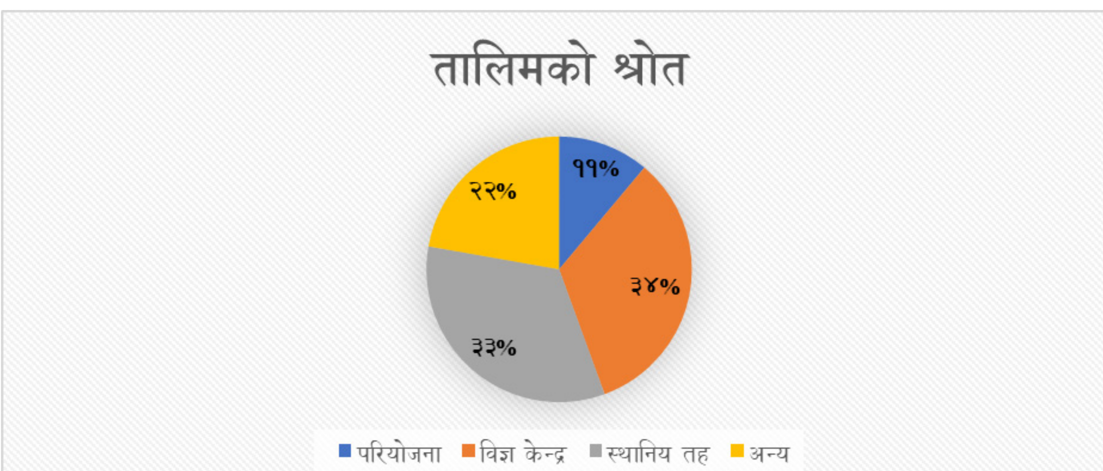

४.७ बाखाको बजारीकरण

बाखा तथा बाखाको मासुको बजारीकरणमा ९२% किसानले आफै बाखा बेच्ने गरेको पाइयो भने बाँकि ८% ले मात्र व्यापारी मार्फत बेच्ने गरेको पाइयो। २% किसानले भने होटल व्यवसायीबाट बाखा बजारिकरणमा सहयोग पाएको जानकारी पाइयो।

४.८ उत्पादन सामग्री श्रोत

यस परियोजना कार्यक्षेत्रमा किसानहरु उत्पादन सामाग्री श्रोतको लागि मुख्य रुपमा एग्रोभेटमा र सहकारीमा निर्भर रहेको देखिन्छ। जसमा परियोजना कार्यक्षेत्रमा ३३ प्रतिशत किसानहरु एग्रोभेट तथा सहकारीको सुविधामा निर्भर रहेको पाइयो। त्यस्तै ३१ प्रतिशत किसानहरुले एग्रोभेटबाट मात्र, ६ प्रतिशत किसानहरुले सहकारीमात्र र ३० प्रतिशत ले एग्रोभेट र सहकारी सँगसंगै निजि उद्धमीबाट पनि सुविधा लिएको पाइयो।

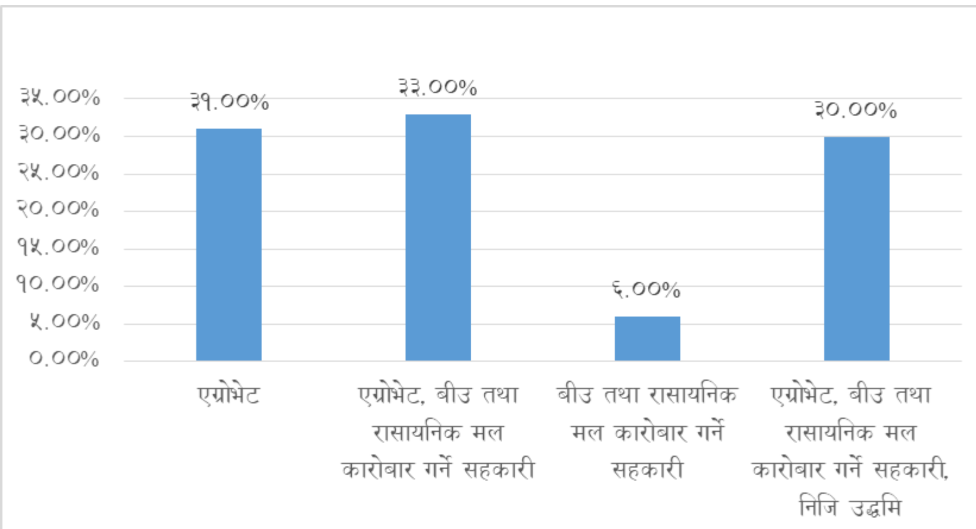

४.९ बाखा पालन खर्च

बाखा पालनमा अनुमानित खर्च बुझ्ने क्रममा प्रति बाखा/बोका औसत रु. ८७२०/- लाग्ने पाइयो।

४.१० मासुको मुल्य

पछिल्लो समयमा मासुको मुल्य बढ्दो पाइयो। २०७८ सालमा हेर्दा मासुको मुल्य औसत मुल्य जिंउदोमा रु ५७६ र काटेको रु १०६६ भएको पाइयो।

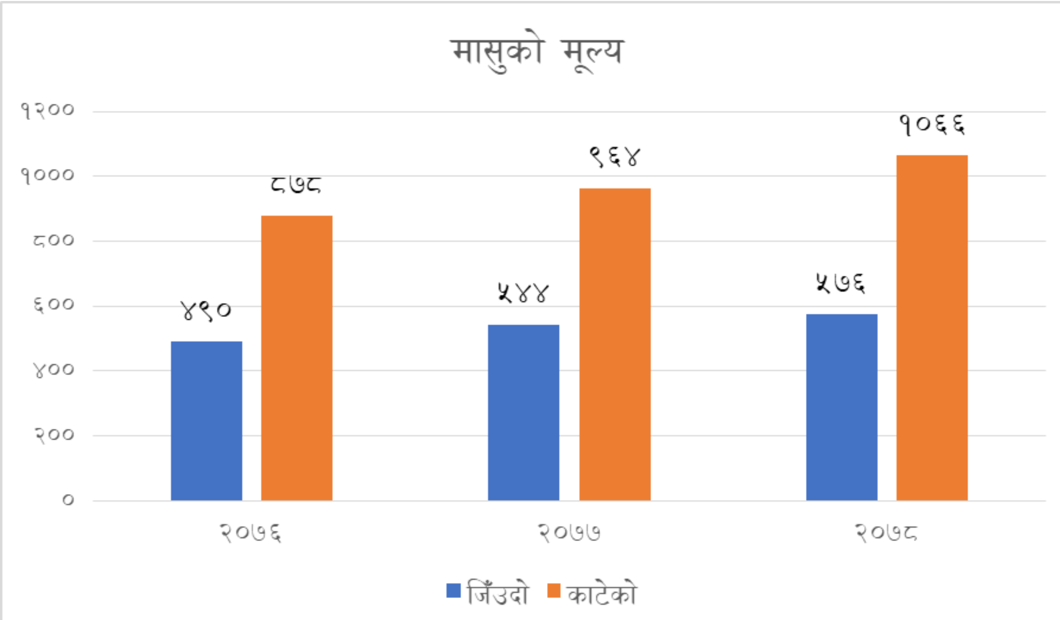

४.११ आम्दानीको उपयोग

यस क्षेत्रमा उत्पादित बाखाबाट हुने आम्दानी ८८ प्रतिशत किसानहरुले घर खर्चमा उपयोग गर्ने पाइयो ।

४.१२ ऋण अवस्था

१६% किसानले मात्र बाखा पालनको लागि भनेर ऋण लिएको पाइयो।

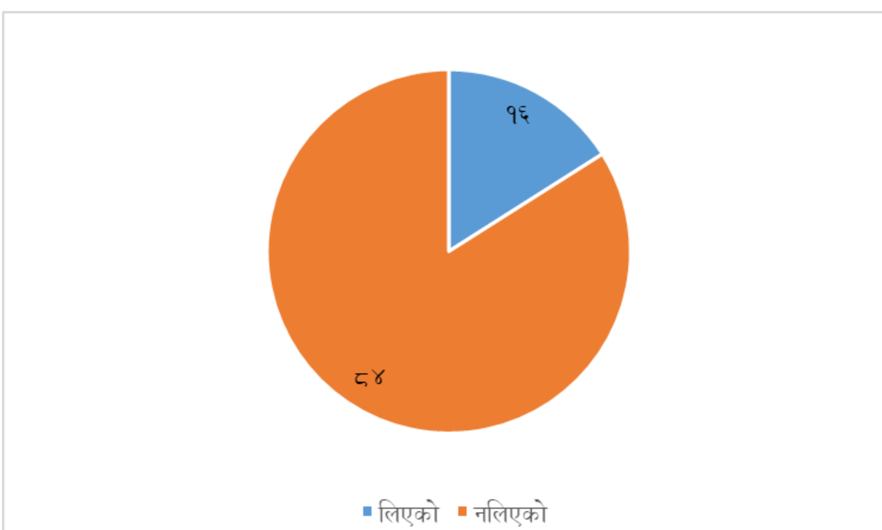

ऋण लिने मध्य ५०% किसानले समुह/सहकारीमार्फत ऋण लिएको पाइयो भने ३७% किसानले ऋण लिएको पाइयो। १३%ले भने साहुबाट ऋण लिएको पाइयो।

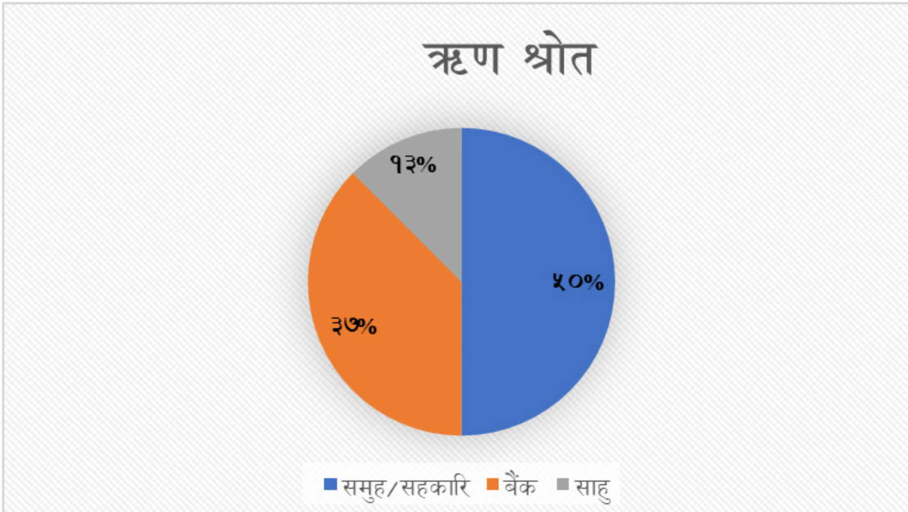

४.२१ बाखाको बिमा

यस सर्वेक्षणमा संलग्न कृषकहरुमध्ये केवल १६% किसानले बाखा को बिमा गराउने गरेको पाइयो।

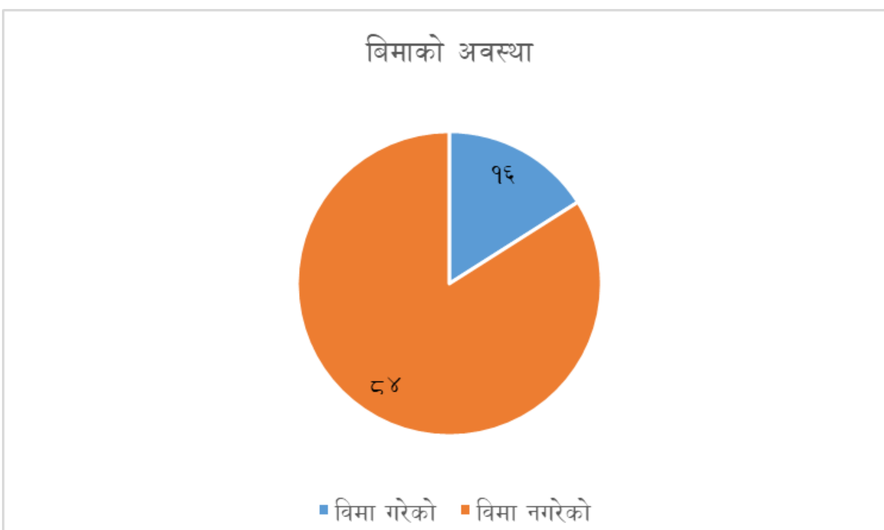

४.६ बाखा जोनमा सूचीकृत संस्थाहरुको विवरण

परियोजना कार्यान्वयन एकाइ नुवाकोट, आ.व. २०७८/७९ मा बाखा जोन रसुवा तर्फ सुचिकृत संस्थाहरुको विवरण

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाखाको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	गलाङ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	सुजन तामाङ	आमाछोदिङमो-३	१२	५	९८४८०९०५६३	
२	हिमालि जडिवुटि कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	मान बाहादुर विश्कमा	आमाछोदिङमो-३	५०	४	९८६३४२७६६७	
३	जम्वुलिङ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	प्रभात तामाङ	आमाछोदिङमो-३	४०	२	९८४५३५३९०९	
४	नमनम मेन्दो कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	चन्द्र बाहादुर तामाङ	आमाछोदिङमो-३	४०	३	९८४०३०५७०४	
५	मिसाङचिप्पु कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	लेम्मा तामाङ	आमाछोदिङमो-३	६०	७	९८४८७१४२०७	
६	छेदिङमो कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	मानराम तामाङ	आमाछोदिङमो-३	६०	३	९८६०५०२४९७	
७	डाल्हि कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	ल्हाक्पा याङजेन तामाङ	आमाछोदिङमो-३	५०	१०	९८४१८८८६२७	
८	उत्तम कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	कामि नाक्पो तामाङ	आमाछोदिङमो-३	२०	७	९८४५५३३०७९	
९	गत्तलाङ एग्रो फर्म	पेम्मा सिङगि तामाङ	आमाछोदिङमो-३	२०	१	९८४८५६४२९३	
१०	क्षेकि कृषि तथा पशपन्छी फर्म	दावा छिन्जोम तामाङ	आमाछोदिङमो-३	३०	१	९८०३७८३७७५	
११	श्री भेलमेन्दो कृषि सहकारी संस्था लि.	मिङमार सोयनम तामाङ	आमाछोदिङमो-३	२००	५५	९८४३०००१०	
१२	जैवि कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादन तथा विक्रि उधोग	ठुलाकान्छा तामाङ	आमाछोदिङमो-३	५०	६	९८४३२८७३२९	
१३	पार्वति कुण्ड एग्रो फर्म	दावा नुर्पु तामाङ	आमाछोदिङमो-३	३०	१	९८४३०५९३८३	
१४	छमगाङ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	पेम्मा साङमो तामाङ	आमाछोदिङमो-३	१५	३	९८६४९९५१२५	
१५	गलाङ छोदिङ साना किसान कृषि सहकारी संस्था	फुर्पु सिङगि तामाङ	आमाछोदिङमो-३	१५०	१००	९८६४९९५१२५	
१६	जुरेन कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	लामा कार्पु तामाङ	आमाछोदिङमो-४	१५	६	९८४३०००५०	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
१७	थाम्कर पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	कामी तामाङ	आमाछोदिङमो-४	२०	७	९८६१३१६६६६	
१८	चम्ना कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	कापुते घले	आमाछोदिङमो-४	२०	८	९८६३८८३९५४	
१९	सान्जेन एग्रो तथा लाईभ स्टक प्रा.ली	भिमसेन घले	आमाछोदिङमो-४	५०	१०	९८६००५६०२२	
२०	तेम्पा कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	ललित तामाङ	आमाछोदिङमो-४	६०	१५	९८६०२३५५००	
२१	गोल्जुङ वेशी कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	पासाङ ग्यामो तामाङ	आमाछोदिङमो-४	३०	१३	९८६६३३०१६६	
२२	पार्वति कुण्ड एग्रो मल्टि प्रपोज	सोनाम तामाङ	आमाछोदिङमो-४	४०	५	९८५१००२२३५	
२३	न्यु भिजन बाख्रा पालन फर्म	ल्हा ग्याल्मो तामाङ	आमाछोदिङमो-४	३५	१८	९८५११६६६०३	
२४	गाङलुङ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	कान्छी घले	आमाछोदिङमो-४	१८	२	९७४२४६०६६२	
२५	छुर्तेन कृषि तथ पशुपन्छी फर्म	शुसिला घले	आमाछोदिङमो-४	२५	७	९८६९७२७४७०	
२६	तर्कसिङ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	कामि यन्जेन तामाङ	आमाछोदिङमो-४	१५	१	९८६१६०८२०२	
२७	ल्हाक्पा कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	ल्हाक्पा छिरिङ तामाङ	आमाछोदिङमो-५	२५	६	९८६३१९५०३४	
२८	तस्यासा कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	बेमाया तामाङ	आमाछोदिङमो-५	६०	१०	९८६०५४०४९९	
२९	केराबारी कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	डिमा तामाङ	आमाछोदिङमो-५	५०	१२	९८६३८०१६६४	
३०	गणेश हिमाल कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	लक्पा चिमु तामाङ	आमाछोदिङमो-५	२५	७	९८६३१९४७२१	
३१	कामी कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	छेमेन तामाङ	आमाछोदिङमो-५	५०	१	९८६३१९५२८४	
३२	पाजुङ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	पेम्वा तामाङ	आमाछोदिङमो-५	२५	३	९८६९१८०४९२	
३३	दावा कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय	दावा छिरिङ तामाङ	आमाछोदिङमो-५	३५	१५	९७४१८७५४५१	
३४	सार्कि डोल्मो कृषि तथा पशुपालन फर्म	ल्हाक्पा तामाङ	आमाछोदिङमो-५	१०	१५	९८६२१९७८२८	
३५	स्माटे कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नानि माया तामाङ	आमाछोदिङ्मो-३			९८५१२३७४३४	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाखाको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
३६	लामा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	सिडगि लामा	आमाछोदिङ्मो-३	१४	३०	९८४९५६२०३२	
३७	कुलु कृषि तता पशुपन्छि फर्म	कामि तामाङ	आमाछोदिङ्मो-५	११	३०	९८६३२०८१०७	
३८	आर. श्री कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कमला अधिकारी	उत्तरगया-२	६	२२	९८४११८५६१०	
३९	सापकोटा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नेत्र सापकोटा	उत्तरगया-२	२	३०	९८५११२९७०७	
४०	बिष्णु देवि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	अन्जना अधिकारी	उत्तरगया-२	७	३५	९८५१२२९०४७	
४१	सिवाणि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नम्रसा तिवारी	उत्तरगया-२	७	३०	९८४९८८५३२२	
४२	करुणा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	साबित्री गुरुङ	उत्तरगया-३	४	६२	९८४९८२२१८१	टाँकी, किम्बु
४३	साथि ब. सहकारी स.स.लि.	पारस गुरुङ	उत्तरगया-५	५०	१०१	९८४५९७५२९१	
४४	निमा दाई कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	निम बाहादुर तितुङ	कालिका-१	३२	१४	९८६०९१८३३८	
४५	प्रिज्मा कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	प्रबोन तामाङ	कालिका-१	२०	८	९८६१०३१३५५	
४६	हाति ढुङगा कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	संजय तामाङ	कालिका-१	३५	३	९८४३८३४८१३	
४७	जे एण्ड जे कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	डोल्मो छिरिङ तामाङ	कालिका-१	३०	२	९८६०९६३६६३	
४८	जनरल एक्टिभ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	दावा मेन्दो तामाङ	कालिका-१	२७	५	९८४३११३७६६	
४९	गोसाईकुण्ड पशु तथा पन्छी पालन फर्म	पासाङ बुटि तामाङ	कालिका-१	२२	२	९८४४१९१९१५	
५०	वाङगुर कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	सुकु तामाङ	कालिका-१	१५	१०	९८६९२४६१३८	
५१	आम प्रकाश कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	भुल्म तामाङ	कालिका-१	१२	१	९८६६८८३७६०	
५२	गुन्जे बाखा पालन	कृष्ण बाहादुर तामाङ	कालिका-१	२५	९	९८६२६८४३९२	
५३	अम्वुसे कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	ल्हाक्पा छिरिङ तामाङ	कालिका-१	१०	१०	९८६६३३०९०३	
५४	अम्वुसे कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	कमल तामाङ	कालिका-१	१५	४	९८६१३१६६६६	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
५५	श्री सुनौलो कृषक समुह	बुदिमान तामाङ	कालिका-१	२९०	५०	९८४३४०४८१४	
५६	रमेश कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	किप्पा तामाङ	कालिका-१	११	१	९८६०९१८६७३	
५७	मुलखर्क कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	विनोद तामाङ	कालिका-१	३५	३	९८५११७७९२६	
५८	सोनम बाख्रा फर्म	ताम्सिङ तामाङ	कालिका-१	१७	४	९८४३४०४६७५	
५९	तुलसा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	तुलसा देवि घिमिरे	कालिका-२	४		९८४१०८३३१६	
६०	पासाङ बाख्रा पालन फर्म	सोनाम स्याङ्बा तामाङ	कालिका-२	१३	१	९८४८४४०८७२	
६१	पिपल बोट कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	सरीता न्यौपाने	कालिका-२	२१	१०	९८४३४०४१२६	
६२	घिमिरे कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	गंगा आचार्य	कालिका-२	१०	२५	९८४०७८२२२६	
६३	उन्नतशिल बाख्रा र कुखुरा पालन फर्म	दावा फिजो लोप्चन	कालिका-२	३	४०	९८५११९२६७५	
६४	गणेश कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	गणेश नेपालि	कालिका-२	१०	२०	९८१८३७००४०	
६५	नमुना कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	पेमा बुद्धि लोप्चन	कालिका-२	४	९	९८४१२४७५३६	
६६	नुर्साङ कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नुर्साङ तामाङनी	कालिका-२	४५	१०	९८६९१२९००९	
६७	पि.एल. किवि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	पेमा लोप्चन	कालिका-२	१६	१२	९८६६४१७५२२	
६८	मेहनतिशिल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	लाक्पा वाङ्मो थिङ	कालिका-२	२	११	९८४८४४०७८५	
६९	देउरालि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	प्रमित स्याङ्वा	कालिका-२	१३	२०	९८६१५८३१३६	
७०	मंगले कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	मंगले थोक्रा	कालिका-२	८		९८७३८८५६४८	
७१	नेमा कृषि तता पशुपन्छि फर्म	नुछुङ स्याङ्वा	कालिका-२	२०	१५	९८४३३८५००१	
७२	बि.एण्ड.बि. कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बिन्दा आचार्य	कालिका-२	६	१०	९८४९१६४७१२	
७३	फर्वा कृषि तता पशुपन्छि फर्म	फर्वा छिरिङ तामाङ	कालिका-२	१२		९८६९२४६१४९	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाखाको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
७४	शुलभ कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	लक्ष्मि श्रेष्ठ	कालिका-२	१०	८	९८६१३३७३४१	
७५	सोफईया कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	दावा लोप्चन	कालिका-२	४	२०	९८४३३८५१९८	
७६	एस. एण्ड एस कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	सावित्रि न्यौपाने	कालिका-२		१३	९८६१८८३९७६	
७७	लोप्चन कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कामि छिरिङ लोप्चन	कालिका-२	५	१२	९८६०८०६१५२	
७८	निर्मला कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	निर्मला नेपालि	कालिका-३	१	५	९८१८३७०१०३	
७९	तुलसी कृषि तथसा पशुपन्छि फर्म	तुलसि प्रसाद देवकोटा	कालिका-३	१.५	१३	९८६३३४१३४३	
८०	अजय कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	अजय तामाङ	कालिका-३	१.५	५	९८०३३४११४७	
८१	जलेश्वर कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	देवकि न्यौपाने	कालिका-३	३६	१०	९८४६२५८६२२	
८२	प्रकाश कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	प्रकाश घर्ति मगर	कालिका-३	५	१०	९८६३८८९२१९	
८३	कटुन्जे कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बोध कुमारी पौडेल	कालिका-३	१	२०	९८४१९०६३२३	
८४	बिष्णु कुमारी कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बिष्णु कुमारी न्यौपाने	कालिका-३	५	१८	९८६०१४४२९०	
८५	ढकाल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	होमनाथ ढकाल	कालिका-३	९	२०	९८५११८०३०६	
८६	एन.आर.डी पसुपन्छि तथा कृषि फर्म	रेब कुमार आचार्य	कालिका-३	५	२०	९८४२४६११४५	
८७	सरोज बाखा फर्म	सरोज तामाङ	कालिका-३	२	१५	९८६६५५९९१८	
८८	विजया कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	खड्का मायो न्यौपाने	कालिका-३	१०	२०	९८४९९८४८४२	
८९	मायो कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	लालमाया तामाङ	कालिका-३	१०	१६	९८४०६६३०६८	
९०	लक्ष्मि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	चक्र ब. तामाङ	कालिका-३	२	१०	९७४६४७९२८७	
९१	सुन्तलि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	सुन्तलि थोक्रा	कालिका-३	०.५	१०	९८४०५६५७०८	
९२	राजन कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	पुर्ण ब. दमाई	कालिका-३	०.५	२०	९८४०९०३२२०	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
९३	सिर्जन बाख्रा फर्म	कुल कुमारी मगर	कालिका-३	१६	१०	९८६१९८१२०४	
९४	बबिता कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बबिता बर्देवा	कालिका-३	१	१५	९७४६४५५४९३	
९५	भवानि कृषि तता पशुपन्छि फर्म	भवनि लामिछाने	कालिका-३	१०	१०	९८६३३४६१७२	
९६	धारापानि मत्स्य तथा पशुपन्छि फर्म	रमेश अधिकारी	कालिका-३	६	५०	९८५११६८४८०	
९७	राधा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	राधिका न्यौपाने	कालिका-३	१	१५	९८४३५८१६३५	
९८	ढोडारी कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	राजेन्द्र प्र. ढोडारी	कालिका-३	०.५	२०	९८४३१५०५३०	
९९	पौडेल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नमराज पौडेल	कालिका-३	५	१५	९८४३५८३३८७	
१००	तिम्सिना कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	लुमडि प्र. तिम्सिना	कालिका-३	८	२०	९८६६३१२४१७	
१०१	राम कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	रामकाजि तामाङ	कालिका-३	१४	१८	९८४१७६३६९९	
१०२	पुष्पा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	धर्म ब. तामाङ	कालिका-३	८	१०	९८४१२२१२४५	
१०३	अप्सरा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	राधिका देवि तामाङ	कालिका-३	१२	१०	९८६०५४१९८३	
१०४	नमुना बाख्रा पालन फर्म	राजेन्द्र अगस्ति	कालिका-३	२०	४०	९८६१५८३१९७	
१०५	आइसा कृषि तथा पशपन्छि फर्म	आइसा भुसाल	कालिका-३	१३		९८४३५८१६७०	
१०६	आशिष कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	आशिष भुसाल	कालिका-३	७		९८२३२१६४५१	
१०७	कमला कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कमला भुसाल	कालिका-३	१३	२०	९७४९७४८३३३	
१०८	मनकामना कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कविता स्यावा	कालिका-३	८	२	९८६०५८१६८४	
१०९	सुशिला कृषि तता पशुपन्छि फर्म	सुशिला नेपालि	कालिका-३	१२	५	९८६५४६८१५०	
११०	शिवशक्ति कृषि तथा पशुपन्छि व्यवसयिक फर्म	शिव ब. लामिछाने	कालिका-३	७	१०	९८१८०४४२८९	
१११	बेतिनि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	राम कृष्ण न्यौपाने	कालिका-३	१५	२५	९८५११६८१८६	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
११२	बिष्णु माया कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बिष्णु माया दमिनि	कालिका-३	२	७	९८४३५०७७६१	
११३	दुर्गा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	दुर्गा दाँस	कालिका-३	८	१०	९८४३१३६६६०	
११४	आचार्य कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नबराज आचार्य	कालिका-३	१	१०	९८४१२०९४०७	
११५	सुमित कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	पित्त कु. न्यौपाने	कालिका-३	११	१०	९८१८९५८२८०	
११६	अगर्ति कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	इश्वरी अगस्ती	कालिका-३	५	९	९८४३३८५७१५	
११७	सन्दिप कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	तिल कुमारी न्यौपाने	कालिका-३	७	१०	९८६०४८१५८२	
११८	साधना कृषि तता पशुपन्छि फर्म	शान्ता तामाङ	कालिका-३	१४	१५	९८४९०८३३८३	
११९	करा देवि कृषक समुह	धन ब. तामाङ	कालिका-३	३०	१५०	९८४९०८३३८३	
१२०	धिताल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	ठण्ड कुमारी धिताल	कालिका-३	१०	१५	९८४०४३३४४९	
१२१	कुईकेल पोल्ट्री फर्म	हिमालय कूईकेल	कालिका-३	११	१०	९८६११७५००९	
१२२	छोटे कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	छोटे थोक्रा	कालिका-३	३.५		९८१८८२५५७०	
१२३	राधिका कृषि तता पशुपन्छि फर्म	राधिका कार्कि	कालिका-३	६.५	१०	९८६९०४२६९६	
१२४	सरिता कृषि पशुपन्छि फर्म	सरिता दुलाल	कालिका-३	१.५	१०	९८६५४५९८८५	
१२५	दामोदर कृषि तता पशुपन्छि फर्म	दामोदर घिमिरे	कालिका-३	६	१०	९८४९७३४८३२	
१२६	मनकामना कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	सुष्मा न्यौपाने	कालिका-३	१४	१०	९८५१२४१८६७	
१२७	पार्वति कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	पार्वति तामाङ	कालिका-३	१	१०	९८६१७३२३२९	
१२८	राजेश कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	अन्बिका न्यौपाने	कालिका-३	६	१५	९८६५४५९५७९	
१२९	शुभारम्भ कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	झंक कुमारी न्यौपाने	कालिका-३	७	१५	९८५१२३९५९७	
१३०	सुशिला कृषि तता पशुपन्छि फर्म	सुशिला परियार बलामि	कालिका-३	८	१०	९८६०८१४४५९	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
१३१	कालिका कृषि तता पशुपन्छि फर्म	नेत्र प्रसाद न्यौपाने	कालिका-३	५	१०	९८६००५६३८६	
१३२	सदिक्षा बंगुर तथा कुखुरा फर्म	बिष्णु कुमार गौतम	कालिका-३	१५	१०	९८४३३५६२२८	
१३३	रादिका कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	रादिका देवि न्यौपाने	कालिका-३	७	१२	९८७३१९५३८५	
१३४	राम माया कृषि तता पसुपन्छि फर्म	राम माया तामाङ	कालिका-३	५	१०	९८१८८४६७५४	
१३५	रमा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	रमा देवि घिमिरे	कालिका-३	४०	१५	९८६९०१८७६०	
१३६	सबल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बिष्णु प्रसाद न्यौपाने	कालिका-३	१२	३०	९८०८९६७२७४	
१३७	साजन कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	हरिशरण न्यौपाने	कालिका-३	१२		९८४९९८८७०	
१३८	आश्था बाखापालन कृषि फर्म	ज्ञानि पौडेल (लामाछाने)	कालिका-३	३७		९८४०३१६९५९	
१३९	युनिक कृषि तता पशुपन्छि पर्म	चण्डिका न्यौपाने	कालिका-३	५	१५	९८४९५२३७३७	
१४०	कमला कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कमला घर्तिमगर	कालिका-३	२	९	९८४८७५९०७३	
१४१	कृष्ण कृषि तथा पसुपन्छि फर्म	कृष्ण घिमिरे	कालिका-३	४५	२०	९८४३३३८५४४	
१४२	सफल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	अर्जुन तमाङ	कालिका-३		१४	९८६२४०२९८४	
१४३	आषिश कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	आषिश घिमिरे	कालिका-३	४०	१६	९८६१६०८०२५	
१४४	न्यौपाने पशुपन्छि तथा पशुपन्छि फर्म	युवराज न्यौपाने	कालिका-३	६	४	९८५१२१९१०३	
१४५	गोमा कृषि तता पशुपन्छि फर्म	गोमा गौतम	कालिका-३	१.५	५	९८४९८१२१५८	
१४६	कालिका सिर्जनशिल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	माधव लामाछाने	कालिका-३	१५	१०	९८४१५७८९९३	
१४७	गंगा कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	गंगा देवि न्यौपाने	कालिका-३	४.५	१०	९८४१२०२६८५	
१४८	सुजन कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	इन्द्र प्रसाद पौडेल	कालिका-३	४	१५	९८१०३१३२७७	
१४९	नबिन कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	अम्बिका घिमिरे	कालिका-३	२५	१०	९८६५४८०६१२	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाखाको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
१५०	एन. आर न्यौपाने कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नबराज न्यौपाने	कालिका-३	७	५	९८४१०३७२३०	
१५१	जलेश्वर कृषि तता पशुपन्छि फर्म	सुकुराम तमाङ	कालिका-३	१	१०	९८७७३१४०२४	
१५२	टि. आर कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	थलराज न्यौपाने	कालिका-३	४५	३५	९८४१२४९३७३	
१५३	कालिका पशुपन्छी तथा कृषि उत्पादन केन्द्र	सावित्री घिमिरे ढकाल	कालिका-३	३.५	२६	९८५११८१०१७	
१५४	कालिका पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	तारा नाथ पौडेल	कालिका-४	३०	३	९८५१२३८४३५	
१५५	तामाङ बाखा पालन फर्म	सन्त ब. तामाङ	कालिका-४	८	१३	९८४१२२२४७२	
१५६	बुद्धि बहादुर गिटाङ बाखा पालन व्यवसाय	बुद्धि ब. गोङ्दाङ	कालिका-४	७	२३	९८०८०८३४८६	
१५७	अनिता कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	अनिता तामाङ	कालिका-४	०.५	१०	९८६९६८६४८२	
१५८	गोसाईकुण्ड कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	देवको अधिकारी	कालिका-४	२०	२५	९८६११६९१६४	
१५९	लामाछाने कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	प्रदिप लामिछाने	कालिका-४	८	१६	९८४९७०२७८४	
१६०	अनिष कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	राम चन्द्र पनेरु	कालिका-४	६	१०	९८१३६२९३१२	
१६१	पौडेल पशुपन्छि तथा कृषि फर्म	मनिका पौडेल	कालिका-४	७	२१	९८४५०७७३८६	
१६२	रुप्सेपानि कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	सृजिता आर्चाय	कालिका-४	१५	७	९८१८०५३३४४	
१६३	माता कमला पशुपन्छि तथा कृषि फर्म	कमला घिमिरे	कालिका-५	३	१०	९८४३११४२३०	
१६४	ग्रामिण कृषि सहकारी संस्था लि.	कृष्ण ब. तामाङ	कालिका-५	२५४	१३०	९८४०५६५७५५	
१६५	शिब कृषि तथा पशुपन्छि व्यावसाय	ढल प्रसाद पौडेल	कालिका-५	२.५	११	९८४०१२९६०९	
१६६	जानुका कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	जानुका पौडेल	कालिका-५	३	१०	९८६०४२१६८४	
१६७	बिनम्र कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बिनम्र पौडेल	कालिका-५	५	१०	९८४३२४४७३६	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
१६८	रुप्सेपानि कृषि तता पशुपन्छि फर्म	टिकाराम देवकोटा	कालिका-५	७	१०	९८०८७२७९४३	
१६९	आधुनिक कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कमला देवकोटा भट्ट	कालिका-५		१०	९८२३१३७७५६	
१७०	भोर्ले जिबजिबे साना किसान कृषि सहकारी	ज्ञानु न्यौपाने (पौडेल)	कालिका-५	२००	२७५	९८४०६६३३६७	
१७१	जोखेचौर पशुपन्छि तथा कृषि व्यवसाय फर्म	भोजराजन पौडेल	कालिका-५	८	१५	९८१३४४६३४६	
१७२	दुर्गा देवि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	दुर्गादेवि देवकोटा	कालिका-५	१	१०	९८४१८८९४६६	
१७३	मुडुलि भञ्याङ कृषि तता पशुपन्छि फर्म	कुल माया खन्डलुक	कालिका-५	३	१६	९८५१२४७०७६	
१७४	देवि कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय	देवि माया तामाङ	कालिका-५	२०	३	९७४१८६७२१०	
१७५	ज्याङल्याङ कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय	निता मल्ल	कालिका-५	२०	३	९८४११३२९०१	
१७६	रुप्सेपानि कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसाय	मनकुमारि तिमलसिना (पौडेल)	कालिका-५	१०	५	९८२८९००९९१	
१७७	प्रगतिशिल कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	शनथ देवकोटा	कालिका-५	२०	४	९८०८८९४७१६	
१७८	पेमा कृषि तरकारी तथा पशुपन्छी फर्म	निङ पेमा तामाङ	गोसाईकुण्ड-५	३०	५	९७४२४६०६००	
१७९	रिसाङ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	रिसाङ तामाङ	गोसाईकुण्ड-५	३०	३	९७४१४७४७००	
१८०	भार्खु दुध मासु तथा उत्पादन प्रजनन कृषक समुह	काम सुप्पा तामाङ	गोसाईकुण्ड-५	२६५	५५	९८६३६५२६११	
१८१	भिमलि कृषि तथा पशुपन्छी कृषक समुह	हरिप्रसाद घिमिरे	गोसाईकुण्ड-६	१००	५०	९८४२७५३७३४	
१८२	सिंतेन बाख्रा पालन	मिङमार तामाङ	गोसाईकुण्ड-६	६०	१०	९८४२७५३५८२	
१८३	सोलेभुमि कृषि तथा पशु फर्म	मिना वाईबा	गोसाईकुण्ड-६	३०	५	९८६१६१३१४७	
१८४	सिङपेन्थो बाख्रा पालन फर्म	सुक बाहादुर तामाङ	गोसाईकुण्ड-६	५०	१२	९८४०४३३३४३	
१८५	हिमालयन कृषि फर्म	प्रमिला तितुङ	गोसाईकुण्ड-६	४०	६	९८१३९९३८००	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
१८६	एग्रो रसुवा	ल्याङ छिरिङ तामाङ	गोसाईकुण्ड-६	१००	३	९८४३४०४२९८	
१८७	एपि एग्रो रसुवा	प्रमोद तितुङ	गोसाईकुण्ड-६	५०	६	९८४९११८३१६	
१८८	नमुना बाखा फर्म	लक्ष्मि देवकोटा	गोसाईकुण्ड-६	२५	३	९८४३५०७८६७	
१८९	लाङटाङ कृषक समुह	मिङमार तामाङ सितेन	गोसाईकुण्ड-६	४००	२५	९८१८१९३५९९	
१९०	भिमलि बाखा फर्म	वु छिरिङ तामाङ	गोसाईकुण्ड-६	२२	१५	९८४२७५३७३४	
१९१	पाङगङ कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बुध बहादुर तामाङ	गोसाईकुण्ड-६	४.५	२०	९८६२५७६८६१	
१९२	भिमलि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	सुप्पा तामाङ	गोसाईकुण्ड-६	८.५	१५	९८४०४३३३९६	
१९३	नेगि पशुपन्छि तथा कृषि फर्म	दावा छिरिङ नेगि	नौकुण्ड-१	१५	४२	९८६३६६५४५०	
१९४	ओसन कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बुद्धि ब. थिङ तामाङ	नौकुण्ड-१	८	४०	९८४१८२९७६६	
१९५	लामा नाङ्कि कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	न्हिमा लामा	नौकुण्ड-१	२५	३०	९८६३६६५४५७	
१९६	नाङकि कृषि तता पशुपन्छि फर्म	निमा लोप्चन	नौकुण्ड-१	१३	१२	९८४१८६७२९३	
१९७	आरुखर्क कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	नेमा छेजु तामाङ	नौकुण्ड-१	४	२०	९८४४१९१४०४	
१९८	नब समृद्धि कृषि सहकारी संस्था लि.	बसन्त लामा	नौकुण्ड-१		२६६	९८४०६६३००९	
१९९	नौकुण्ड कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	लामु थोक्रा	नौकुण्ड-१	२५	२५	९८६३२४९५४२	
२००	आकाश देबि बाखा फर्म	शुभ लक्ष्मि गलाङ	नौकुण्ड-३	१०	४०	९८२८८७४२९०	
२०१	मितिनि भुमे कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	बिमला माया ग्यावा	नौकुण्ड-३	१०	२०	९८१०३०१४१२	
२०२	लाम्राङ कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	सुरेन्द्र ग्यावा	नौकुण्ड-३	३५	२५	९८१००३५६१२	
२०३	श्याम पशु तथा कृषि फर्म	श्याम ब. पाखेन	नौकुण्ड-४	७	२५	९८१३०८०२२९	
२०४	ओम बजगुरु नमुना कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	धन कुमारी लामा	नौकुण्ड-४	९	२०	९८०३८०७८८९	

क्र.स.	कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी फर्म को नाम	सम्बन्धित कृषकको नाम	ठेगाना	जमिनको क्षेत्रफल (रोपनीमा)	हाल रहेको बाख्राको संख्या	सम्पर्क नं.	कैफियत
२०५	अमर कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	अमर मोक्तान	नौकुण्ड-५	७	३०	९८२३०८२७२२	
२०६	प्रगतिशिल कृषि तथा पशुपन्छि व्यावसाय	पुन्य कुमारी भट्ट	नौकुण्ड-५	५	१७	९८६०३६३१५८	
२०७	खाल्चेत कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	दिलमाया घले	नौकुण्ड-५	१०	२५	९८४१४३७०२६	
२०८	मातृभुमि कृषि, पशुपन्छि तथा मौरिपालन फर्म	जित ब. घले	नौकुण्ड-५	४०	२५	९८५१२२६६५७	
२०९	फर्वा कृषि तथा पशुपन्छि नमुना फर्म	फर्वा वाङ्दे तामाङ	नौकुण्ड-६		१५	९८४३०५३४५५	
२१०	सानु आले तरकारी खेति	दावा नुर्पु तामाङ	नौकुण्ड-६	६	२०	९८४०७८१३२८	
२११	नेगि पशुपन्छि तथा कृषि फर्म	निमा तामाङ	नौकुण्ड-६	१३	२५	९८६१७६७६०४	
२१२	कुशल कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कुशल तामाङ तितुङ	नौकुण्ड-६	६	१६	९८४७७४९८६८	
२१३	कामि घले कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	कामि सार्कि घले	नौकुण्ड-६	२५	१४	९८४२७५३५९८	
२१४	दारघारी कृषि तथा पशुपन्छि फर्म	दावा पासाङ शेर्पा	नौकुण्ड-६	८	१०	९८२३०७२५७९	
२१५	भुमेस्तान कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	पासाङ लामा तितुङ	नौकुण्ड-६	१८	३	९८४३०५०३४६	
२१६	सुप्पा कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	सुप्पा तामाङ	नौकुण्ड-६	१०	१	९८६००५६३१४	

५. शारंश (Summary of the Study)

आ.व. २०७८/७९ मा रसुवा जिल्लाको ५ वटा गाउपालिकाहरुलाई समेटेर बाख्रा जोनको स्थापना गरिएको छ। आमदोछोदिडमो गा.पा वडा नं ३, ४ र ५, उत्तरगया गा.पा. वडा नं १, २ र ३, नौकुण्ड गा.पा. वडा नं १, ३, ४, ५ र ६, कालिकास्थान गा.पा. वडा नं १, २, ३, ४ र ५ र गोसाईकुण्ड गा.पा वडा नं ५ र ६ मा कार्यक्षेत्र बनाई परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, नुवाकोट अन्तर्गत बाख्रा जोन रसुवामा स्थापना भएको हो। यस प्रोफाइल तयारीको लागि कुल ५० जनाको घरधुरी सर्वेक्षण भएको थियो। यस परियोजनाको कार्यक्षेत्रमा गरिएको सर्वेक्षण अनुसार शिक्षाको स्तरको विवरण विश्लेषण गर्दा निरक्षर ३२ प्रतिशत, साधारण लेखपढ जान्ने ४४ प्रतिशत, माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा हाशिल गर्ने २२ प्रतिशत र माध्यमिक तह माथि स्नातक तह वा सो भन्दा माथिको शिक्षा हासिल गर्ने २ प्रतिशत देखिन्छ। त्यसै गरी सिँचाईको श्रोतलाइ हेर्दा यस कार्यक्षेत्रमा ८०.९३ प्रतिशत असिँचित रहेको भने १९.०७ प्रतिशत क्षेत्र मात्र सिंचितरहेको पाइयो। बाख्रा जोन रसुवाका क्षेत्रमा ९२ प्रतिशत ठाउमा सडक पुगेको देखियो, जसमध्ये ३५ प्रतिशत सडक पिच, ६५ प्रतिशत सडक ग्राभेल र सडक मौसमी भएको पाईयो। सर्भेक्षण गरेका कृषकहरुबाट प्राप्त जानकारीलाई आधार मान्दा यस क्षेत्रमा ९ % घरधुरीका व्यक्तिहरु मात्र रोजगारीको लागि विदेश गएको पाइयो। यस जोन क्षेत्रमा रहेका कृषक मध्ये ७६ प्रतिशतले एफ. एम. को प्रयोग गरेको पाइन्छ भने २४ प्रतिशतले एफ. एम. प्रयोग नगरेको पाइयो। यसका साथसाथै बाख्रा जोनमा संलग्न ९४ प्रतिशत कृषकहरुले इन्टरनेट प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो।

यस बाख्रा जोन संचालित क्षेत्रमा औसतमा कृषकहरुले ११ वटा बाख्रा पालन गरेको पाइयो। जसमा करिब ६० प्रतिशत माउ बाख्रा रहेको पाइयो। बाख्रा जोन क्षेत्रमा ४ प्रतिशत कृषकहरुले मात्र घाँस खेती गरेर बाख्रा पालन गरिरहेको पाइयो। बाख्रा जोन क्षेत्रमा ६ प्रतिशत कृषकहरुले मात्र आधुनिक खोरमा बाख्रा पालन गरेको पाइयो भने ९४ प्रतिशत कृषकहरुले परम्परागत खोरमा बाख्रा पालन गरिरहेको पाइयो। आमाछोदिङ्मो गा.पा. का माथिल्लो भेगमा खुल्ला रुपमा बाख्रा पालन गरेको समेत अध्ययनमा देखियो। यस क्षेत्रमा उत्पादित बाख्रा मध्ये ९२ प्रतिशत किसानहरुले आँफै बजारीकरण गर्ने गरेको र जम्मा ८ प्रतिशतले मात्र स्थानीय व्यापारीमार्फत विक्री गर्ने गरेको पाईयो। यस जोनमा मुख्य समस्याका रुपमा बजारीकरणमा उचित मूल्य नपाउनु, घाँसको सहज उपलब्धतामा नहुनु र रोग र किराको प्रकोप रहेको पाइयो। अब यस परियोजनाले किसानको आर्थिक बृद्धिको लागि घाँस खेतीको विस्तार, नश्ल सुधार, रोगको उचित व्यवस्थापन नै उपयुक्त समाधान गरी उत्पादक्तव बढाउनु रहेको पाइयो। त्यस्तै अरु आर्थिक बर्षहरुमा गुणस्तरीय नश्ल प्रयोग गरेर, त्यसको बजारीकरण गरी वीउ बोका उत्पादन तथा बजारीकरणलाई थप व्यवस्थित बनाएर बाख्रा तथा मासुजन्य उत्पादन तथा यसमा आधारित उद्योगहरुलाई स्थापित गराई सम्मानजनक नाफामुखी व्यवसायका रुपमा विकास गर्दै यस जोन क्षेत्र लाइ थप विकास गर्दै लैजान सकिने देखिन्छ।